

Džon Irving

**Svet po
Garpu**

Prevela
Ana Grbić

■ Laguna ■

Naslov originala

John Irving

THE WORLD ACCORDING TO GARP

Copyright © John Irving 1976, 1977, 1978, 1998

Translation copyright © 2019 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za Kolin i Brendana

Sadržaj

1. Bostonska milosrdna	9
2. Krvavo i plavo	40
3. Šta je hteo da bude kad poraste	74
4. Matura	95
5. U gradu u kojem je umro Marko Aurelije.	120
6. <i>Pansion Grilparcer</i>	160
7. Još požude	183
8. Druga deca, drugi romani, druga ljubav	215
9. Večni muž	241
10. Pas u pobočnoj ulici, dete na nebu	261
11. Gospođa Ralf	278
12. Dogodilo se i Helen	300
13. Volta hvata prehlada	333
14. Svet po Marku Aureliju	369
15. <i>Svet po Bensenhejveru</i>	394
16. Prvi ubica	434
17. Prvi feministički i ostali pogrebi	479
18. Navike morske guje	513
19. Život posle Garpa	557
O autoru.	601

Bostonska milosrdna

Garpova majka Dženi Filds bila je uhapšena 1942. u Bostonu zato što je ranila čoveka u bioskopu. To je bilo netom pošto su Japanci bombardovali Perl Harbor; ljudi su tada bili tolerantni prema vojnicima zato što su odjednom *svi* bili vojnici, ali Dženi Filds je bila odlučno netrpeljiva prema ponašanju muškaraca uopšte, a vojnika pogotovo. Morala je tri puta da menja sedište u bioskopu, ali bi se vojnik svaki put pomerio bliže njoj, sve dok nije sedela uz buđav zid, gde joj je pogled na filmske novosti bio skoro blokiran nekom blesavom kolonadom, kada je odlučila da neće ponovo da se premešta. Vojnik je još jednom ustao i seo pored nje.

Dženi je imala dvadeset dve godine. Ispisala se s koledža skoro odmah posle upisa, ali je svoju školu za medicinske sestre završila kao đak generacije i uživala je u tom poslu. Ona je bila mlada žena sportskog izgleda, obraza uvek rumenih; imala je tamnu sjajnu kosu i ono što je njena majka nazivala muškobanjastim korakom (zamahivala je rukama), a zadnjica i kukovi bili su joj tako tanki i čvrsti da je otpozadi podsećala na dečaka. Po Dženinom mišljenju, grudi su joj bile prevelike; smatrala je da zbog svojih raskošnih grudi deluje 'jeftino i lako'.

Bila je daleko od toga. Zapravo, ispisala se s koledža kada je posumnjala da je roditelji šalju na *Velesli* pre svega zato da se zabavlja i na kraju spari s nekim muškarcem iz dobre porodice. Preporuka za *Velesli* stigla je od njene starije braće, koji su uverili roditelje da se na žene s *Veleslija* ne gleda olako i da se smatra da im je potencijal za udaju visok. Dženi je osetila da je njeno obrazovanje zapravo fin način za ubijanje vremena, kao da je ona u stvari krava koju samo pripremaju za unošenje aparata za veštačku oplodnju.

Odlučila je da studira englesku književnost, ali je, kada joj se učinilo da se njene školske drugarice uglavnom trude da steknu veštinu i odgovarajući stav za baratanje muškarcima, bez problema ostavila književnost u korist medicine. Posao medicinske sestre smatrala je nečim što se odmah može iskoristiti, a u pripremama za njega nije bilo nikakve zadnje namere koju je Dženi uspeła da primeti (kasnije je, u svojoj slavnoj autobiografiji, napisala da se previše medicinskih sestara stavlja na raspolaganje doktorima; ali tada je već prestala da se bavi tim poslom).

Dopadala joj se obična, jednostavna uniforma; grudi su joj izgledale manje u toj haljini, a cipele su bile udobne i odgovarale su njenom brzom koraku. Kad je noću dežurala, mogla je da čita. Mladi studenti s koledža nisu joj nedostajali; bili bi nadureni i razočarani ako se ne biste kompromitovali, a u protivnom bi bili nadmoćni i gledali vas s visine. U bolnici je sretala više vojnika i radnika nego studenata, a oni su bili direktniji i očekivanja su im bila nepretencioznija; ako biste se malo kompromitovali, bar su delovali zahvalno što vas ponovo vide. A onda su, iznenada, svi postali vojnici – važni kao studenti s koledža – i Dženi Filds je završila svoje s muškarcima.

„Moja majka“, napisao je Garp, „bila je vuk samotnjak.“

Bogatstvo porodice Filds ležalo je u cipelama, mada je gospođa Filds, bivša Viks iz Bostona, donela i nešto svog novca u brak. Porodica Filds se sa obućom snalazila dovoljno dobro da se pre mnogo godina odmakne od fabrika cipela. Živeli su u velikoj kući na obali Nju Hempšira u luci Dogs Hed. Dženi je slobodnim danima odlazila kući – uglavnom da bi zadovoljila svoju majku i ubedila *grande dame* da, iako „traći svoj život kao medicinska sestra“, nije poprimila prizeman način govora i moralno se unizila.

Dženi se često nalazila sa svojom braćom na Severnoj stanici i putovala s njima vozom kući. Kao što su svi članovi porodice Filds bili zakleti da čine, vozili su se sa desne strane linije Boston–Mejn kada je voz kretao iz Bostona, a s leve kada se vraćao. To je bilo u skladu sa željama gospodina Fildsa Seniora, koji je priznao da je najružniji krajolik ležao s te strane, ali je smatrao da Fildsovi treba da se suoče s prljavim izvorom njihove nezavisnosti i uzvišenog života. Sa desne strane voza, na izlazu iz Bostona, a s leve u povratku, prolazite pored fabrike *Filds* u Haverhilu i nepreglednog bilborda sa ogromnom radnom cipelom koja čvrsto stupa ka vama. Bilbord se nadnosio nad dvorištem i odražavao se u bezbrojnim minijaturama na prozorima fabrike cipela. Ispod pretećeg stopala stajale su reči:

*FILDS ZA VAŠA STOPALA
U FABRICI I NA POLJIMA!**

Fabrika *Filds* je proizvodila i cipele za medicinske sestre i gospođa Filds je poklanjala svojoj kćeri besplatan par kad god bi došla kući; Dženi mora da ih je imala već tuce. Gospođa Filds, koja je smatrala da je ostavljanje koledža jednako užasnoj budućnosti, poklanjala je Dženi još nešto kad god bi došla kući.

---

* Engl.: *fields* – polja, igra reči. (Prim. prev.)

Gospođa Filds je poklanjala svojoj kćeri termofor, kako ga je nazivala – pa je to i Dženi mislila; te pakete nikada nije otvarala. Njena majka bi rekla: „Dušo, da li još uvek imaš onaj termofor koji sam ti dala?“ Dženi bi na trenutak razmišljala, uverena da ga je zaboravila u vozu, ili ga bacila, pa bi rekla: „*Možda* sam ga izgubila, majko, ali sigurna sam da mi drugi neće trebati.“ A gospođa Filds bi izvadila paketić iz nekog skrovišta i pritisla ga kćeri u ruke; još uvek je bio prikriiven hartijom iz apoteke. Gospođa Filds bi rekla: „Molim te, Dženifer, budi pažljivija. *I koristi ga*, molim te.“

Kao medicinska sestra, Dženi nije videla nekakve preterane koristi od termofora; smatrala je da je to dirljiva, čudna sprava koja pruža prilično staromodnu i uglavnom psihološku utehu. Ali neki od tih paketića našli su puta do njene sobice u blizini Bostonske milosrdne bolnice. Sve ih je čuvala u ormanu, koji je već bio gotovo ispunjen kutijama cipela za medicinske sestre – takođe neotvorenim.

Osećala se otuđenom od svoje porodice i mislila da je čudno s koliko pažnje su je obasipali kao dete, a onda naglo, u nekom prethodno određenom trenutku, prekinuli dotok te ljubavi i počeli da očekuju – kao da se, tokom jedne kraće faze, od vas očekivalo da upijate ljubav (i da vam bude dosta), a onda se, tokom mnogo duže i mnogo ozbiljnije faze, od vas očekivalo da ispunite određene obaveze. Kada je Dženi prekinula taj lanac i ostavila *Velesli* zbog nečeg tako prostog kao što je poziv medicinske sestre, odbacila je svoju porodicu – a oni, kao da nisu mogli da se suzdrže, bili su u fazi odbacivanja nje. Za porodicu Filds, na primer, bilo bi mnogo prikladnije da je Dženi postala doktorica, ili da je ostala na koledžu dok se ne bi *udala* za doktora. Svaki put kad bi videla svoju braću, majku i oca, bilo im je sve neprijatnije. Bili su uvučeni u onu trapavu proceduru 'otpoznavanja' jedno od drugog.

Mora da su sve porodice takve, mislila je Dženi Filds. Smatrala je da decu neće, ako ih ikada bude imala, manje voleti kad budu imali dvadeset nego kad su imali dve godine; možda će im biti potrebija kad napune dvadeset, mislila je. Šta tebi u stvari treba kad imaš dve godine? Bebe su bile najlakši pacijenti u bolnici. Što su postajale starije, više im je bilo potrebno; i manje su ih želeli i voleli.

Dženi je imala osećaj da je odrasla na velikom brodu a da nikada nije videla, a kamoli razumela, komoru s motorom. Sviđalo joj se to što bolnica sve svodi na ono što čovek jede, da li je to što je pojeo bilo od pomoći, i gde posle sve to odlazi. Kao dete ona nikada nije videla prljave sudove; u stvari, bila je sigurna da služavke, pošto raščiste sto, sudove bacaju (to je bilo nešto pre nego što su joj uopšte dozvolili da uđe u kuhinju). Pošto bi svakog jutra mlekačžijin kamion doneo boce, Dženi je neko vreme smatrala da on donosi i sudove za taj dan – zveket stakla i metala ličio je na zvuke koje proizvode služavke u zatvorenoj kuhinji kada rade to što rade sudovima.

Dženi Filds je imala pet godina kada je prvi put videla očevo kupatilo. Jednog jutra mu je ušla u trag prateći miris njegove kolonjske vode. Pronašla je tuš-kabinu prepunu pare – veoma modernu za 1925. – njegov lični toalet, niz bočica koje toliko nisu ličile na bočice njene majke da je Dženi pomislila da je otkrila tajno leglo nekog muškarca koji neprimećen već godinama živi u njihovoj kući. Zapravo, i *jeste*.

U bolnici je Dženi znala tačno gde šta ide – i učila je veoma prizemne odgovore na to odakle skoro sve dolazi. U luci Dogs Hed, kad je Dženi bila devojčica, članovi porodice imali su sopstvena kupatila, sopstvene sobe, sopstvena vrata sa sopstvenim ogledalima. U bolnici privatnost nije bila svetinja; ništa nije bilo tajno; ako poželiš ogledalo, morao si da ga tražiš od sestre.

Najmisterioznija stvar koju su joj dozvolili da sama istraži kad je bila devojčica bio je podrum i veliki zemljani lonac

koji su svakog ponedjeljka punili vongolama. Dženina majka bi noću poprskala vongole kukuruznim brašnom, pa bi se one svakog jutra ispirale svežom morskom vodom iz duge cevi koja je ulazila u podrum iz samog mora. Do vikenda bi se vongole udebljale, a pesak bi nestao; skoro da bi prerasle svoje školjke, a njihovi divni, skaredni vratovi ljuljuškali bi se u slanoj vodi. Dženi bi petkom pomagala kuvarici da ih probere; one mrtve ne bi posuvratile vratove kada ih dotakneš.

Dženi je zamolila za knjigu o vongolama. Pročitala je sve o njima: kako jedu, kako se razmnožavaju, kako rastu. To je bila prva živa stvar koju je u potpunosti razumela – njen život, njenu polnost, njenu smrt. U luci Dogs Hed ljudska bića nisu bila tako dostupna. U bolnici je Dženi imala osećaj da nadoknađuje izgubljeno vreme; otkrila je da ljudi nisu ni mnogo misteriozniji ni mnogo privlačniji od vongola.

„Moja majka“, napisao je Garp, „nije bila osoba koja primećuje nijanse.“

Upadljiva razlika između vongola i ljudi koju mora da je primetila jeste to da većina ljudi ima bar nekakav smisao za humor, ali Dženi humoru nije bila naklonjena. U to vreme je među sestrama u Bostonu jedan vic bio naročito popularan, ali Dženi Filds uopšte nije bio smešan. Vic je imao veze s jednom drugom bolnicom u Bostonu. Bolnica u kojoj je radila Dženi bila je Bostonska milosrdna bolnica, koju su zvali Bostonska milosrdna; tu je bila i Opšta masačusetska bolnica, koju su zvali Opšta. Treća je bila Piter Bent Brigam, koju su zvali Piter* Bent**.

Jednog dana je, kaže vic, bostonskog taksistu zaustavio čovek koji se teturao ka njemu po ivičnjaku i skoro pao na kolena na ulicu. Čovek je bio modar u licu od bola; ili se mučio, ili je zadržavao dah, pa mu je govor očigledno teško padao i taksista mu

---

* Piter – u ovom slučaju penis, đoka. (Prim. prev.)

** Bent – prezime, i prošli particip glagola *bend*, iskriviti. (Prim. prev.)

---

je otvorio vrata i pomogao mu da uđe unutra, gde je čovek legao na pod licem nadole ispod sedišta, povukavši kolena do grudi.

„U bolnicu! U bolnicu!“, vikao je.

„Piter Bent?“, pitao je taksista. To je bila najbliža bolnica.

„Ma nije iskrivljen“, čovek je stenjao. „Mislim da mi ga je Moli odgrizla.“

Retko koji vic je bio smešan Dženi Filds, a ovaj svakako nije; kod nje nisu prolazili vicevi sa đokom, držala se podalje i od same teme. Viđala je u kakve sve nevolje đoke mogu da upadnu; bebe ni blizu nisu bile najgore. Naravno, viđala je ljude koji nisu želeli bebe, bili su tužni zbog trudnoće; ne bi ni trebalo da ih imaju, mislila je Dženi – mada joj je uglavnom bilo žao rođenih beba. Ali viđala je i ljude koji su želeli svoje bebe, i oni su je naveli da poželi svoju. Jednog dana, mislila je Dženi Filds, i ona bi volela da ima bebu – samo jednu. Ali problem je bio u tome što je želela da ima što je manje moguće posla sa đokom, a s muškarcima baš nikakvog.

Većina bolesti i tretmana đoka koje je Dženi videla imala je veze s vojnicima. Vojska SAD nije se okoristila dobrobitima penicilina sve do 1943, a mnogi vojnici ga nisu videli sve do 1945. U Bostonskoj milosrdnoj, početkom 1942, đoke su obično lečene sumporom i arsenikom. Sumpor-tiazol koristio se za triper – uz to se preporučivalo i mnogo tečnosti. Za sifilis, u danima pre penicilina, koristili su neoarsfenamin; Dženi Filds je smatrala da je to najbolji mogući primer onoga do čega seks može da dovede – uvođenju *arsenika* u ljudsku hemiju da bi je eventualno očistio.

Drugo lečenje đoke bilo je lokalno i takođe je zahtevalo mnogo tečnosti. Dženi je često asistirala pri ovoj metodi dezinfekcije, zato što je pacijentu bilo potrebno mnogo pažnje u tom trenutku; ponekad je, zapravo, bilo potrebno da budu držani. To je bila jednostavna procedura koja je na silu unosila 100 centilitara vode u penis i iznenađeni mokraćni kanal, da

bi sve to ponovo iscurilo napolje, ali su se, posle te procedure, svi osećali pomalo pozleđeno. Čovek koji je izumeo aparat za ovaj metod lečenja zvao se Valentin, pa se taj uređaj nazivao Valentinov irigator. Mnogo godina pošto je irigator doktora Valentina unapređen ili zamenjen drugim irigacionim uređajem, sestre u Bostonskoj milosrdnoj su tu proceduru i dalje zvale Valentinov tretman – prikladna kazna za ljubavnika, smatrala je Dženi Filds.

„Moja majka“, napisao je Garp, „nije bila naklonjena romantici.“

Kada je vojnik u bioskopu tek počeo da menja sedišta – kada je prvi put krenuo ka njoj – Dženi Filds je pomislila kako bi Valentinov tretman bio prava stvar za njega. Međutim, nije imala irigator pri sebi; bio je prevelik za njenu tašnu. To je takođe zahtevalo i popriličnu saradnju pacijenta. No jeste imala skalpel; nosila ga je sa sobom u svako doba. Nije ga čak ni ukrala iz operacione sale; bio je to odbačeni skalpel duboko zacepljen na vrhu (verovatno je pao na pod ili u lavabo) – nije više valjao za fini posao, ali Dženi za fini posao nije ni bio potreban.

U početku je prorezivao male svilene džepove njene tašne. Onda je pronašla deo kutije starog termometra koji je mogao da se navuče na sečivo skalpela, kao poklopac penkala. Baš taj poklopac je skinula kada se vojnik premestio na sedište pored nje i pružio ruku preko rukohvata koji je (apsurdne li ideje) trebalo da ih deli. Druga ruka mu je visila niz rukohvat; trzala se kao slabine konja koji otesa muve. Dženi je ruku držala na skalpelu u tašni; drugom rukom je tašnu čvrsto stezala na svom belom krilu. Zamišljala je kako njena uniforma medicinske sestre sija kao sveti štiti i da je iz nekog perverzno razloga ova štetocina pored nje bila privučena njenom svetlošću.

„Moja majka je“, napisao je Garp, „prolazila kroz život neprestano na oprezu od otimača tašni i secikesa.“

Tamo u bioskopu, vojnik nije išao za njenom tašnom. Dodirnuo joj je koleno. Dženi mu se jasno obratila. „Skidaj svoju smrdljivu ruku s mene“, rekla je. Nekoliko ljudi se okrenulo.

„Ma daj“, zastenjao je vojnik, dok mu je ruka brzo poletela pod njenu uniformu; našao je njene butine, čvrsto priljubljene – i našao je da mu je ruka, od ramena do zgloba, iznenada rasečena kao meka lubenica. Dženi je sekla ravno kroz njegove vojne oznake i košulju, kroz kožu i mišiće, otkrivši mu kosti na zglobu lakta. („Da sam htela da ga ubijem“, rekla je kasnije policiji, „presekla bih mu vene na zglobovima. Ja sam medicinska sestra. Ja znam kako ljudi krvare.“)

Vojnik je vrisnuo. Ustao je na noge, pa je pao i zamahnuo ka Dženinoj glavi neposećenom rukom, udarivši je u uvo tako jako da joj je u glavi sve zazvečalo. Mahala je skalpelom ka njemu, odsekvši mu komad gornje usne veličine i debljine nokta na palcu. („Nisam pokušavala da ga zakoljem“, rekla je policiji, kasnije. „Pokušavala sam da mu odsečem nos, ali sam promašila.“)

Plaćući, na sve četiri, vojnik se teturao do prolaza u bioskopu u pravcu sigurnosti i svetla u predvorju. Još neko u bioskopu uplašeno je jecao.

Dženi je obrisala skalpel o sedište, vratila ga u tašnu i pokrila sečivo poklopcem od termometra. Onda je otišla u predvorje, iz koga su dopirali glasni jecaji i glas direktora koji je kroz vrata vikao u mrak: „Je l' ima ovde neki doktor? Molim vas! Je l' neko ovde doktor?“

Neko je bila medicinska sestra, pa je otišla da pomogne koliko može. Kada ju je vojnik ugledao, onesvestio se; i to ne od gubitka krvi. Dženi je znala kako krvare rane na licu; njihov izgled je varao. Dublja posekotina na njegovoj ruci, naravno, zahtevala je hitnu pažnju, ali vojnik nije nasmrt krvario. Niko osim Dženi to, izgleda, nije znao – bilo je tako mnogo krvi, posebno na njenoj beloj uniformi. Ubrzo su shvatili da je ona

---

to uradila. Zaposleni u bioskopu nisu joj dozvolili ni da pipne povređenog vojnika, a neko joj je oteo tašnu. Luda medicinska sestra! Luda koljačica! Dženi Filds je bila mirna. Mislila je da je samo pitanje vremena kada će vlasti stići i shvatiti situaciju. Ali ni policija nije bila preterano fina s njom.

„Da li se dugo zabavljate sa ovim momkom?“, pitao ju je prvi, na putu do stanice.

A drugi ju je kasnije upitao: „Ali kako ste znali da će vas napasti? On kaže da je samo pokušavao da se predstavi.“

„To je baš opako oružje, srce“, rekao joj je treći. „Ne bi trebalo da tako nešto nosiš sa sobom. Tražiš đavola.“

I tako je Dženi čekala svoju braću da raščiste stvar. Oni su bili ljudi s pravnog fakulteta u Kembridžu, tamo preko reke. Jedan je studirao prava, a drugi je predavao na pravnom fakultetu.

„Obojica su“, napisao je Garp, „smatrali da je bavljenje pravnničkim poslom vulgarno, ali da su studije prava uzvišene.“

Nisu je baš tešili kad su došli.

„Slomićeš majci srce“, rekao je jedan.

„Da si samo ostala na *Velesliju*“, rekao je drugi.

„Sama devojka mora nekako da se zaštiti“, rekla je Dženi. „Šta bi moglo biti ispravnije od toga?“

Ali jedan brat ju je pitao može li da dokaže da nije bila ni u kakvoj vezi s tim čovekom.

„U poverenju“, šapnuo je drugi, „jesi li se dugo zabavljala s ovim momkom?“

Stvari su konačno raščišćene kada je policija otkrila da je vojnik iz Njujorka, gde je imao ženu i dete. Uzeo je odsustvo u Bostonu i više od svega bojao se da će priča stići do njegove žene i deteta. Svi su se izgleda složili da bi to bilo *grozno* – za sve – pa je Dženi puštena, a optužnica nije podignuta. Kada je podigla dževu jer policija nije htela da joj vrati skalpel, jedan brat joj je rekao: „Pobogu, Dženifer, možeš da ukradeš drugi, zar ne?“

„Nisam ga ukrala“, rekla je Dženi.

„Trebalo bi da imaš prijatelje“, rekao joj je brat.

„Na *Velesliju*“, obojica su ponovili.

„Hvala što ste došli kad sam vas pozvala“, rekla je Dženi.

„A za šta drugo porodica služi?“, rekao je jedan od njih.

„Krv nije voda“, rekao je drugi. Onda je pobledeo, zbog neprijatne asocijacije – uniforma joj je bila toliko umrljana.

„Ja sam dobra devojka“, rekla im je Dženi.

„Dženifer“, rekao je onaj stariji, Dženin uzor iz ranog detinjstva – po mudrosti, po svemu što je ispravno. Bio je veoma ozbiljan. Rekao je: „Bolje je ne upuštati se s oženjenim muškarcima.“

„Nećemo ništa reći majci“, rekao je drugi.

„A ocu još manje!“, rekao je prvi. Trapavo pokušavši da joj uputi malo prirodne topline, namignuo joj je – taj gest mu je izvitoperio lice i na trenutak ubedio Dženi da je njen prvi uzor razvio facijalni tik.

Pored njene braće stajalo je poštansko sanduče sa posterom Ujka Sema. Majušni vojnik, sav u smeđem, spuštao se niz Ujka Semove velike ruke. Trebalo je da vojnik siđe na kartu Evrope. Pod posterom je pisalo: PODRŽITE NAŠE MOMKE! Dženin najstariji brat je video kako Dženi gleda poster.

„I nemoj da se upuštaš s vojnicima“, dodao je, iako će za samo nekoliko meseci i on sam postati vojnik. On će biti jedan od onih vojnika koji se neće vratiti kući iz rata. Slomiće majčino srce; počiniće ono o čemu je jednom govorio s tolikom odbojnošću.

Dženin jedini preostali brat poginuo u nesreći na jahti dugo posle završetka rata. Udaviće se nekoliko milja od obale i porodičnog imanja porodice Filds u luci Dogs Hed. Njegova majka će o njegovoj ožalošćenju udovici reći: „Ona je još uvek mlada i privlačna, a deca nisu nepodnošljiva. Bar nisu za sada. Posle nekog pristojnog vremena, sigurna sam da će moći da nađe nekog drugog.“ Bratova udovica je na kraju progovorila, i to sa Dženi, gotovo godinu dana posle davljenja. Pitala je Dženi

misli li da je prošlo „pristojno vreme“ i može li da počne šta god treba da se počne da bi se „pronašao neko drugi“. Brinula se da ne uvredi Dženinu majku. Pitala se da li Dženi misli da je u redu da prestane da žali.

„Ako tebi *nije* do žaljenja, zašto onda žališ?“, pitala ju je Dženi. U svojoj autobiografiji Dženi je napisala: „Toj sirotoj ženi trebalo je da neko kaže šta da *oseća*.“

„Moja majka je rekla da je to bila najgluplja žena koju je ikada upoznala“, napisao je Garp. „A ona je išla na *Velesli*.“

Dženi Fields je, međutim, pošto se pozdravila sa svojom braćom u malom pansionu blizu Bostonske milosrdne, bila isuviše zbunjena da bi se kako valja razbesnela. Takođe, bila je i povređena – bolelo ju je uvo u koje ju je vojnik raspalio; a imala je i jak mišićni grč između plećki, od čega nije mogla da zaspi. Pomislila je da mora da je nešto tu istegnula kada su je bioskopski lakeji zgrabili u predvorju i povukli joj ruke na leđa. Setila se da su termofori navodno dobri za bolne mišiće; ustala je iz kreveta, otišla do ormana i otvorila jedan od majčinih poklon-paketa.

U njemu nije bio termofor. To je bio majčin eufemizam za nešto o čemu nije mogla da se natera da govori. U paketu je bio irigator. Dženina majka je znala čemu to služi, a znala je i Dženi. Pomagala je mnogim pacijentkinjama u bolnici da ih koriste, iako se tamo nisu previše koristili za sprečavanje trudnoće posle vođenja ljubavi; koristili su se za opštu žensku higijenu i u slučajevima veneričnih bolesti. Za Dženi Fields je irigator bio nežnija, manje bolna verzija Valentinovog irigatora.

Dženi je otvorila sve majčine pakete. U svakom od njih bio je po irigator. „Molim te, *koristi ga*, dušo!“, preklinjala ju je majka. Dženi je znala da je njena mama, iako iz dobrih namera, pretpostavljala da je Dženin seksualni život bio bogat i nesmotren. Bez sumnje, kako bi to rekla njena majka, „otkako je napustila *Velesli*“. Dženina majka je smatrala da Dženi, otkako

---

je napustila *Velesli*, bludniči (kako bi ona to takođe rekla) „da bi bila primećena“.

Dženi Filds se ponovo uvukla u krevet sa irigatorom punim tople vode zavučenim između plećki; nadala se da štipaljke neće dozvoliti vodi da iscuri, ali je za svaki slučaj držala crevo u rukama, kao neku malu gumenu brojanicu, a mlaznik sa sićušnim rupicama spustila je u praznu čašu. Dženi Filds je cele noći ležala i slušala kako iz irigatora curi voda.

U ovom svetu prljavih umova, mislila je, ili si nečija žena, ili nečija kurva – ili si na dobrom putu da postaneš jedno ili drugo. Ako se ne uklapaš u jednu od tih kategorija, onda se svi trude da te ubede da s tobom nešto nije u redu. Samo što je, pomislila je, sa mnom sve u redu.

To je, naravno, bio početak knjige koja će godinama kasnije proslaviti Dženi Filds. Ma koliko grubo napisana, za njenu autobiografiju se pričalo da je premostila uobičajeni jaz između kvaliteta i popularnosti, iako je Garp tvrdio da je rad njegove majke imao „istu književnu vrednost kao i katalog robne kuće *Sirs*“.

Ali šta je to Dženi Filds učinilo vulgarnom? Nisu to bila njena braća pravnici, ni čovek u bioskopu koji joj je isflekao uniformu. Nisu to bili ni irigatori njene majke, mada su oni bili krivi što će Dženi kasnije biti isterana iz stana. Njena gazdarica (džan-grizava žena koja je iz nekih svojih opskurnih razloga sumnjala da se svaka devojka tetura na ivici lascivnosti) otkrila je devet irigatora u Dženinoj maloj sobi s kupatilom. To je bila stvar posredne krivice: u umu poremećene gazdarice, takav znak ukazivao je na strah od zagađenja goreg nego što je mogla i zamisliti. Ili, još gore, ovo obilje irigatora predstavljalo je neku stvarnu i zaprepašćujuću potrebu za ispiranjem, iz zamislivih razloga koji su se uvlačili u najgore od gazdaričinih snova.

Šta li je zaključila iz dvanaest pari cipela za medicinske sestre, ne može čak ni da se nazre. Dženi je smatrala da je cela stvar toliko apsurdna – a i njena osećanja u vezi s poklonima od roditelja bila su pomešana – da se nije čak ni usprotivila. Odselila se.

Ali to je nije učinilo vulgarnom. Pošto su njena braća, njeni roditelji i njena gazdarica pretpostavljali da živi pohotnim životom – ne obazirući se na pravo stanje stvari – Dženi je odlučila da bi svako iskazivanje njene nevinosti bilo uzaludno i delovalo kao samoodbrana. Uzela je mali stan, koji je izazvao novi talas upakovanih irigatora od majke i gomile cipela za medicinske sestre od oca. Zaprepastio ju je tok njihovih misli: ako mora da bude kurva, nek bar bude čista i lepo obuvena.

Delimično je rat sprečio Dženi da pati zbog toga što ju je porodica tako pogrešno shvatila – a nije joj dozvolio ni mnogo gorčine i samosažaljenja; Dženi nije bila neko ko dugo pati. Bila je dobra medicinska sestra i bila je sve zauzetija. Mnoge medicinske sestre stupale su u vojsku, ali Dženi nije želela ni da menja uniformu, ni da putuje; bila je usamljenica i nije htela da upoznaje mnogo novih ljudi. Takođe, sistem *činova* ju je već dovoljno iritirao u Bostonskoj milosrdnoj; u vojnoj terenskoj bolnici, pretpostavljala je, moglo bi samo biti još gore.

Kao prvo, nedostajale bi joj bebe. U stvari, zbog toga je ostala, kad ih je tako mnogo otišlo. Smatrala je da kao medicinska sestra daje najviše od sebe majkama i njihovim bebama – a odjednom je bilo tako mnogo beba čiji očevi nisu tu, ili su mrtvi i nestali; Dženi je želela više od svega da ohrabri takve majke. Zapravo, zavidela im je. To je, za nju, bila idealna situacija: majka sama s novorođenom bebom, muž raznesen na nebu iznad Francuske. Mlada žena sa svojim detetom, i život pred njima – samo za njih dvoje. „Beba bez ikakvih 'prikolica“; pomislila je Dženi Filds. To je gotovo bezgrešno začćeće. Bar nadalje ne bi bili potrebni tretmani đoke.

Te žene, naravno, nisu uvek bile tako zadovoljne onim što ih je snašlo kao što bi bila Dženi. Mnoge od njih bile su ožalošćene, a još više njih napuštene; neke su mrzele svoju decu; želele su muža i oca za svoje bebe. Ali Dženi Filds ih je hrabrila – zalagala se za samoću, govorila im je da imaju sreće.

„Zar ne veruješ da si dobra žena?“, pitala ih je. Većina njih je mislila da jeste.

„I zar ti nije beba lepa?“, Većina njih je mislila da jeste.

„A otac? Kakav je bio?“, Baraba, mnoge su mislile. Svinja, dripac, lažov – odbegli skot od kurvara! Ali *mrtav je!*, nekoliko ih je zajecalo.

„Pa to je onda bolje za tebe, zar ne?“, pitala je Dženi.

Neke od njih bi na kraju isto to zaključile, ali je Dženina reputacija u bolnici trpela zbog te njene borbe. Bolnička politika prema neudatim majkama nije bila tako ohrabrujuća.

„Stara devica Marija Dženi“, pričale su ostale sestre. „Ne želi bebu na lak način. Zašto ne zamoliš Boga da ti pošalje jednu?“

Dženi je u svojoj autobiografiji napisala: „Želela sam posao i želela sam da živim sama. Tako sam postala seksualno sumnjiva. Onda sam želela bebu, ali nisam htela da budem prinuđena da delim svoje telo i svoj život da bih je dobila. I zbog toga sam postala seksualno sumnjiva.“

I to ju je učinilo vulgarnom, takođe. (Tu je pronašla i svoj čuveni naslov: *Seksualno sumnjiva*, autobiografija Dženi Filds.)

Dženi Filds je otkrila da te više poštuju ako šokiraš ljude nego ako pokušavaš da živiš svoj život uz malo privatnosti. Dženi je rekla ostalim sestrama da će jednog dana pronaći muškarca s kojim će zatrudneti – samo toliko, i ništa više. Uopšte nije uzimala u obzir mogućnost da će muškarac morati da pokuša više puta, rekla im je. One, naravno, nisu mogle da dočekaju da to ispričaju svima koje poznaju. Nije mnogo prošlo a Dženi je dobila nekoliko ponuda. Morala je iznenada da odluči: mogla

je da se povuče, postidjena što je njena tajna razglášena; a mogla je i da bude bezobrazna.

Mladi student medicine joj je rekao da bi on volontirao, ukoliko mu dozvoli bar šest pokušaja tokom trodnevnog vikenda. Dženi je rekla da mu očigledno nedostaje samouverenosti; želela je dete koje bi bilo sigurnije u sebe od njega.

Anesteziolog joj je rekao da bi on čak platio i bebino obrazovanje – na koledžu – ali mu je Dženi rekla da su mu oči suviše spojene, a zubi loši; ne želi da svali na vrat svom budućem detetu takve hendikepe.

Mladić jedne od sestara bio je najsiroviji od svih; uplašio ju je u bolničkoj kafeteriji pruživši joj čašu za mleko gotovo punu zamagljene, viskozne supstance.

„Sperma“, rekao je, klimnuvši ka čaši. „Sve to iz jednog pokušaja – ja se ne zafrkavam. Ako daješ samo jednu šansu, ja sam tvoj čovek.“ Dženi je podigla odvratnu čašu i hladno je razgledala. Ko zna šta je stvarno bilo u toj čaši. Mladić je rekao: „To ti je čisto da znaš šta ja imam. Semena koliko hoćeš“, dodao je iskezivši se. Dženi je prosula sadržinu čaše u saksiju.

„Ja želim bebu“, rekla je. „Neću da osnujem farmu sperme.“

Dženi je znala da će ovaj rat biti težak. Naučila je da prima zadirkivanja i da vraća istom merom.

Tako su svi odlučili da je Dženi Filds prosta, da ide predaleko. Šala je šala, ali Dženi deluje odlučno u tom pogledu. Ili se drži onoga što je rekla, iz tvrdoglavosti – ili tako, što je još gore, stvarno misli. Njene kolege u bolnici nisu mogle da je nasmeju, a nisu mogle ni da je strpaju u krevet. Kao što je Garp napisao o majčinoj dilemi: „Njene kolege su namirisale da se smatra superiornijom od njih. Ničije kolege to ne vole.“

I tako su započeli tvrdu igru sa Dženi Filds. To je bila odluka čitavog osoblja – „za njeno dobro“, naravno. Odlučili su da odvoje Dženi od beba i majki. Bebe su joj udarile na mozak,

rekli su. Nema više porodilišta za Dženi Filds. Držite je podalje od inkubatora – ili joj je srce previše meko, ili mozak.

I tako su odvojili Dženi Filds od majki i njihovih beba. Ona je dobra medicinska sestra, svi su rekli; neka pokuša na intenzivnoj nezi. Iz iskustva su znali da medicinska sestra na intenzivnoj nezi Bostonske milosrdne brzo izgubi interes za sopstvene probleme. Dženi je, naravno, znala zašto su je odvojili od beba; nije joj se dopadalo samo to što su smatrali da ima tako malo samokontrole. Zbog toga što je ono što je želela njima bilo tako strano, pretpostavljali su da nema jake kočnice. S ljudima nema logike, pomislila je Dženi. Znala je da ima vremena napretek da zatrudni. Nije žurila. To je bio samo deo plana.

A tu je bio i rat. Na intenzivnoj nezi ga je pobliže upoznala. Vojne bolnice slale su im specijalne pacijente, a uvek su tu bili i oni za koje nije bilo nade. Tu su bili uobičajeni stariji pacijenti, koji su visili o uobičajenim koncima; bili su tu uobičajeni industrijski nesrećni slučajevi, automobilski nesrećni slučajevi i stravični nesrećni slučajevi s decom. Ali uglavnom su tu bili vojnici. Ono što se njima desilo nije bio nesrećan slučaj.

Dženi je imala neku svoju podelu nenesrećnih slučajeva koji su se desili vojnicima; smislila je sopstvene kategorije za njih.

1. Bilo je muškaraca koji su bili opečeni; uglavnom su goreli na brodovima (najkomplikovaniji slučajevi stizali su iz Mornaričke bolnice u Čelsiju), ali su takođe goreli i u avionima i na kopnu. Dženi ih je zvala spoljašnji.

2. Bilo je muškaraca koji su bili upucani ili ranjeni na gadna mesta; nevolja je bila iznutra, u vitalnim organima, pa ih je Dženi nazvala vitalci.

3. Bilo je i ljudi čije su povrede Dženi delovale gotovo mistično; oni kao da više nisu bili tu, nešto im se dogodilo s kičmama ili glavama. Ponekad su bili paralizovani, ponekad prosto izgubljeni. Dženi ih je zvala odsutni. Povremeno bi neki od

odsutnih imao oštećenje kao spoljašnji ili vitalci; za njih je cela bolnica imala ime.

4. To su bili otpisani.

„Moj otac“, napisao je Garp, „bio je otpisani. S tačke gledišta moje majke, to mora da ga je učinilo veoma privlačnim. Tu nije bilo obaveza.“

Garpov otac je bio mitraljezac u avionu koji je doživeo nenesreću u vazduhu nad Francuskom.

„Nišandžija u kupoli“, napisao je Garp, „bio je najranjiviji član posade bombardera za protivvazдушnu odbranu sa zemlje. Ona se zvala flak;* flakovi su najčešće tražili nišandžiju kao neko brzometno mastilo bačeno uvis i rasuto po nebu kao da je nebo upijač. Mali čovek (da bi stao u kupolu, čoveku je bilo bolje da bude mali), zgrčen sa svojim mitraljezima u svom malom gnezdu, podsećao je na nekog od onih insekata zarobljenih u staklu. Ta kupola je bila jedna metalna sfera sa staklenim prozorom smeštena u trupu B-17 kao neki pupak – kao bradavica na stomaciću bombardera. Nosila je dva mitraljeza kalibra pedeset i niskog malog čoveka čiji je zadatak bio da traži nišanom borbeni avion koji napada njegov bombarder. Kada bi se kupola pomerila, nišandžija bi se vrteo s njom. Na vrhu su bile drvene ručke s dugmićima kojima se pucalo; stežući te štapove-obarače, nišandžija je izgledao kao neki opasni fetus u bombarderovoj apsurdno izloženoj materici nameran da zaštiti svoju majku. Te ručke su takođe i usmeravale kupolu – samo do određene tačke, jer bi uz dalji pomak nišandžija pucao u sopstvene potpornike.

„Pošto je pod njim bio ambis, nišandžiji mora da je bilo naročito hladno, tako pričvršćenom za avion kao nešto čega su

---

* Nem.: *Flugabwehrkanone* – protivvazдушna odbrana, oružje. (Prim. prev.)

---

se naknadno setili. Pri sletanju, kupola bi se uvlačila – obično. Neuvučena kupola zaiskrila bi po starom asfaltu.“

Narednik Garp, pokojni nišandžija, čija se bliskost sa strašnom smrću ne da preuveličati, služio je u Osmoj vazduhoplovnoj armiji – u onoj koja je bombardovala Evropu iz Engleske. Narednik Garp je imao iskustva kao nišandžija u nosu aviona B-17C i mitraljezac u trupu aviona B-17E pre nego što su ga proizveli u mitraljesca u kupoli.

Garpu se nije dopadao raspored mitraljezaca u B-17E. U trupu aviona bila su skrivena dva mitraljesca, jedan preko puta drugog, a Garp bi uvek dobio po ušima kad god bi njegov kolega okrenuo mitraljez istovremeno s njim. Na kasnijim modelima, baš zbog ovih smetnji, puškarnice su bile razdvojene. Ali ta inovacija stići će prekasno za narednika Garpa.

Njegov prvi borbeni zadatak bio je iznenadni dnevni napad na Ruan u Francuskoj 17. avgusta 1942, izvršen bez gubitaka. Narednika Garpa, na njegovoj poziciji mitraljesca u trupu, kolega je opalio jedanput po levom uvu, a dva puta po desnom. Deo problema ležao je i u tome što je drugi nišandžija, u poređenju s Garpom, bio tako krupan; čovekovi laktovi bili su u liniji s Garpovim ušima.

U kupoli tog prvog dana nad Ruanom bio je čovek pod imenom Fauler, još manji od Garpa. Fauler je pre rata bio džokej. Bio je bolji strelac od Garpa, ali je Garp priželjkivao da se nađe na njegovom mestu. Bio je siročić, mada, mora da mu se sviđalo da bude sam, a tražio je i načina da pobegne od svog kolege mitraljesca u trupu. Naravno, kao mnogo drugih strelaca, Garp je sanjao o svom pedesetom zadatku, posle koga se nadao da će ga prebaciti u Drugu vazduhoplovnu armiju – u komandu za obučavanje posada bombardera – gde bi mogao bezbedno da se povuče kao instruktor. Sve dok Fauler nije poginuo, Garp mu je zavideo na njegovom mestu i na njegovom džokejskom osećaju izolovanosti.

„To je gadno mesto ako mnogo prdiš“, pričao je Fauler. Bio je ciničan čovek sa suvim, iritantnim sitnim kašljucanjem i opakom reputacijom među sestrama u terenskoj bolnici.

Fauler je poginuo tokom prinudnog sletanja na makadam. Točkovi za sletanje su otpali zbog neke rupe na putu i čitava oprema za sletanje se raspala, pa je avion morao da klizi na samom trupu, što je smrskalo kupolu srazmerno silini drveta koje pada na zrno grožđa. Fauler, koji je oduvek govorio da ima više vere u mašine nego u konje i ljudska bića, bio je zgrčen u nevučenoj kupoli kada je avion pao na njega. Nišandžije u trupu, uključujući i narednika Garpa, videli su kako se njegovi ostaci razleću pod težinom bombardera. Ađutant voda, najbliži posmatrač sletanja na zemlji, povraćao je u džipu. Komandant nije morao da čeka da Faulerova smrt bude ozvaničena da bi ga zamenio najmanjim preostalim strelcem u vodu. Sićušni tehnički narednik Garp oduvek je želeo da bude mitraljezac u kupoli. U septembru 1942. to je i postao.

„Moja majka je uvek držala do detalja“, napisao je Garp. Kada bi doneli novu žrtvu, Dženi Filds bi prva pitala doktora šta se dogodilo. I onda bi ih u sebi klasifikovala: spoljašnji, vitalci, odsutni i otpisani. I smišljala je pesmice da bi lakše zapamtila njihova imena i nesreće. Otud: redov Džouns slomio je nos, dobrovoljac Botak popio je metak, narednik Estis izgubio je testis, kapetan Braun je odran, major Longfelou se pozdravio.

Narednik Garp je bio misterija. Na svom trideset petom letu nad Francuskom, mali nišandžija je prestao da puca. Pilot je primetio da iz kupole ne dopire pucnjava i pomislio je da je Garp pogođen. Ako jeste, pilot to nije osetio u utrobi svog aviona. Nadao se da ni Garp nije osetio mnogo više. Kad je avion sleteo, pilot je požurio da prebaci Garpa u prikolicu bolničarevog motocikla; sva ambulatna kola bila su zauzeta. Kad

su ga smestili u prikolicu, sićušni tehnički narednik počeo je da se igra sa samim sobom. Navlaka od navoštenog platna pokrivala je prikolicu po lošem vremenu; pilot ju je navukao do kraja. Navlaka je imala prozorčić, kroz koji su bolničar, pilot i ljudi što su se okupili mogli da posmatraju narednika Garpa. Za tako malog čoveka, imao je naročito veliku erekciju, ali je s tim petljao tek nešto veštije od malog deteta – ni blizu onoliko vešto kao majmuni u zooškom vrtu. Međutim, Garp je kao majmun pogledao iz svog kaveza i direktno zurio u lica ljudi koji su ga gledali.

„Garpe?“, rekao je pilot. Garpovo čelo bilo je isprskano krvlju, koja se gotovo osušila, ali mu je letačka kapa bila zalepljena za vrh glave i cedila se; na njemu kao da nije bilo ozleda. „Garpe!“, zaurlao je pilot. Tamo na metalnoj kugli gde je stajao mitraljez kalibra pedeset bila je rupa; izgleda da su zrna pogodila burence mitraljeza, razbila mu kućište i čak razlabavila ručke obarača; ali je s Garpovim rukama sve bilo u redu – samo su trapavo masturbirale.

„Garp!“, vikao je pilot.

„Garp?“, rekao je Garp. Imitirao je pilota, kao pametni papagaj ili vrana. „Garp“, rekao je Garp, kao da je tek naučio tu reč. Pilot je klimnuo Garpu, ohrabrujući ga da zapamti svoje ime. Garp se nasmešio. „Garp“, rekao je. Izgleda da je mislio da se ljudi tako pozdravljaju. Ne ’zdravo, zdravo’, nego ’Garp, Garp’!

„Gospode, Garpe“, rekao je pilot. Nekoliko rupa i naprslina videlo se na staklenom delu otvora za nišan na kupoli. Bolničar je otkopčao rajsferslus na prozorčetu cerade na prikolici i virnuo u Garpove oči. Nešto nije bilo u redu s Garpovim očima, zato što su kolutale nezavisno jedno od drugog; bolničar je pomislio da se svet, za Garpa, verovatno kovitla uvis, pa se vraća nazad, pa se onda opet kovitla – ukoliko Garp uopšte vidi. Pilot i bolničar tada nisu mogli znati da su neki oštri i tanki opiljci od eksplozije protivavionske vatre oštetili jedan od

okulomotornih nerava u Garpovom mozgu – a i druge delove. Okulomotorni nerv sastoji se uglavnom od motornih vlakana koja ispunjavaju većinu mišića očne jabučice. Što se tiče ostatka Garpovog mozga, dobio je posekotine i razreze koji dosta podsećaju na prefrontalnu lobotomiju – mada je ovo bila jedna prilično nemarna operacija.

Bolničar se strašno bojao stepena nemarnosti pri obavljanju te lobotomije na naredniku Garpu i iz tog razloga je odlučio da mu ne skine krvlju natopljenu kapu koja mu se zalepila za glavu, navučenu do mesta gde je dodirivala zategnutu, sjajnu čvorugu koja mu je sada naočigled rasla na čelu. Svi su se osvrtnali u potrazi za bolničarevim motociklistom, ali on je negde povraćao, a bolničar je pretpostavio da će morati da pronađe nekog da sedi u prikolici pored Garpa dok on sam bude vozio.

„Garp?“, reče Garp bolničaru, isprobavajući svoju novu reč.

„Garp“, potvrdio je bolničar. Garp je delovao zadovoljno. Obe ručice bile su mu zaposlene impresivnom erekcijom, kada je iznenada uspešno obavio masturbaciju.

„Garp!“, zalajao je. U glasu mu je bilo užitka, ali i iznenađenja. Prevrnuo je očima ka publici, preklinjući svet da se vrati na pravo mesto i tu ostane. Nije bio siguran šta je uradio. „Garp?“, pitao je, sumnjičavo.

Pilot ga je potapšao po ruci i klimnuo ostalima iz posade i ekipi za sletanje, kao da je hteo da kaže: hajde da damo malo podrške naredniku, ljudi. Molim vas, neka se oseća kao kod kuće. A ljudi su, puni poštovanja i zaprepašćeni Garpovom ejakulacijom, uglas rekli: „Garp! Garp! Garp!“ – zvučali su kao razuveravajući hor foka nameran da Garpu olakša dušu.

Garp je srećno klimnuo glavom, ali ga je bolničar uhvatio za ruku i brižno mu šapnuo: „Ne! Ne pomeraj glavu, važi? Garpe? Molim te nemoj da pomeraš glavu.“ Garpove oči prozujale su pored pilota i bolničara, koji su stajali i čekali da se vrate. „Samo polako, Garpe“, prošaputao je pilot. „Samo mirno sedi, važi?“

Garpovo lice zračilo je apsolutnim mirom. Obema rukama držeći svoju uvenuću erekciju, mali narednik je izgledao kao da je uradio upravo ono što je situacija zahtevala.

U Engleskoj nisu mogli ništa da učine za narednika Garpa. Imao je sreće što je donet kući u Boston mnogo pre nego što se završio rat. Neki senator je bio zaslužan za to. Tekst u boston-skim novinama optužio je mornaricu SAD da transportuje ranjene vojnike kući samo ako ranjenik potiče iz neke bogate i važne američke porodice. Da bi ugušio tako zlobnu priču, neki američki senator je tvrdio da ukoliko bi bilo koji ozbiljno ranjeni vojnik imao dovoljno sreće da preživi povratak u Ameriku, „čak bi i siročić bilo poslato na taj put – baš kao i svi drugi“. Onda su se rastrčali okolo da pronađu ranjeno siročić da bi dokazali da je senator u pravu, i našli su savršenu osobu.

Narednik Garp ne samo što je bio siročić već je bio i idiot s rečnikom od jedne reči, pa se nije žalio štampi. A na svim fotografijama koje su snimili, Garp se smešio.

Kada su balavog narednika doneli u Bostonsku milosrdnu, Dženi Filds nije mogla da ga smesti u odgovarajuću kategoriju. Očigledno je 'odsutni', mirniji je od deteta, ali nije bila sigurna šta još s njim nije u redu.

„Zdravo. Kako si?“, pitala ga je, kada su ga, iscerenog, dogurali na odeljenje.

„Garp!“, viknuo je. Okulomotorni nerv se do tada delimično povratio, a oči su mu sada više skakutale no što su se kotrljale, ali su mu ruke bile umotane u gazu – to je bila posledica igranja vatrom koja je slučajno izbila na bolničkom odeljenju njegovog transportnog broda. Video je plamen i pružio je ruke ka njemu, šireći plamen do lica; oprljio je obrve. Dženi je poprilično ličilo na obrijanu sovu.

S tim opekotinama, Garp je bio i spoljašnji i odsutni u isto vreme. Takođe, s tako imobilisanim šakama više nije mogao da masturbira, a tom aktivnošću, pisalo je u njegovim dokumentima, bavio se često i uspešno – potpuno nesvestan onoga što radi. Oni koji su ga izbliza posmatrali posle nezgode u požaru bojali su se da je detinjasti nišandžija zapao u depresiju – oduzeto mu je jedno jedino zadovoljstvo odraslog čoveka, bar dok mu ruke ne zacele.

Bilo je moguće, naravno, da Garp ima i oštećenje vitalnih organa. Mnogi komadići prodrli su mu u glavu; većina je bila na toliko delikatnim mestima da nisu smeli da ih pomeraju. Oštećenje mozga narednika Garpa možda se nije zaustavilo na onoj gruboj lobotomiji; možda napreduje i njegovo unutrašnje uništenje. „Naše opšte propadanje već je dovoljno komplikovano“, napisao je Garp, „i bez uvođenja protivavionske vatre u naš sistem.“

Pre narednika Garpa bio je tu jedan pacijent sa sličnim povredama. Mesecima mu je bilo dobro, samo je pričao sam sa sobom i povremeno piškio u krevet. Onda je počeo da gubi kosu; s mukom je dovršavao rečenice. Malo pre nego što će umreti, počele su da mu rastu grudi.

Uz sve dokaze, senke i bele iglice na rendgenskim snimcima, nišandžija Garp je najverovatnije bio otpisani. Ali za Dženi Fields on je izgledao baš fino. Mali, uredni čovek, bivši nišandžija iz kupole bio je naivan i direktan u svojim zahtevima kao dvogodišnjak. Vikao je „Garp!“ kad je gladan, „Garp!“ kad mu je drago; pitao je „Garp?“ kad bi ga nešto zbunilo, ili kad se obraćao nepoznatima, i rekao bi „Garp!“ bez znaka pitanja kada bi vas prepoznao. Obično je radio sve što mu se kaže, ali mu se nije moglo verovati; lako je zaboravljao, a ako bi jednom bio poslušan kao šestogodišnjak, drugi put bi bio blesavo radoznao kao da ima godinu i po.

Njegove depresije, dobro dokumentovane u njegovim transportnim dokumentima, kao da su se pojavljivale u isto vreme kad i njegove erekcije. U tim trenucima pograbio bi svog sirotog naraslog đoku rukama umotanim u gazu i plakao. Plakao je zato što mu gaza nije pružala tako veliko zadovoljstvo kao njegove ruke, koje su se ipak zadržale u njegovom kratkom sećanju, a i zato što su ga ruke bolele kad god bi nešto dodirnuo. Tada bi Dženi Filds ušla da posedi s njim. Trljala mu je leđa između plečki dok ne bi savio glavu unazad kao mačka i sve vreme bi mu pričala, prijateljskim glasom punim uzbudljivih promena akcenta. Većina sestara je uspavljivala svoje pacijente – mirnim, nepromenljivim glasom namernim da dozove san, ali Dženi je znala da Garpu to ne treba. Znala je da je on samo beba i da mu je dosadno – trebalo mu je malo zabave. I tako ga je Dženi zabavljala. Puštala mu je radio, ali neki programi su uzbuđivali Garpa; niko nije znao zašto. Drugi programi su mu izazivali neverovatne erekcije, koje su vodile u depresiju i tako ukруг. Jedan program, samo jednom, izazvao je kod Garpa seksi san, a to ga je tako iznenadilo i toliko mu se dopalo da se uvek radovao radiju. Ali Dženi više nije mogla da pronađe taj program, nije mogla to da ponovi. Znala je da bi, ako bi uspela da priključi sirotog Garpa na taj program seksi snova, njen posao i njegov život bili mnogo lakši. Ali to nije bilo tako lako.

Odustala je od pokušavanja da ga nauči novu reč. Kada bi ga hranila i videla da mu se dopada ono što jede, rekla bi: „Dobro! To je *dobro*.“

„Garp!“ složio bi se.

A kada bi ispljunuo hranu na portiklu i napravio groznu grimasu, ona bi rekla: „Loše! To je baš *loše*, a?“

„Garp!“ zakrkljao bi.

Prvi znak njegovog propadanja Dženi je primetila kada je ispustio slovo G. Jednog jutra pozdravio ju je sa „Arp“.

„Garp“, rekla je odlučno. „G-arp.“

„Arp“, rekao je. Tada je znala da ga gubi.

Svakim danom je postajao sve mlađi i mlađi. Kada je spavao, mesio bi vazduh zgrčenim pesnicama, pućio usne, obrazi su mu se ritmično uvlačili, a očni kapci drhtali. Dženi je provela dosta vremena oko beba; znala je da nišandžija iz kupole sisa u snu. Neko vreme se lomila da li da ukrade cuclu iz porodišta, ali se sada držala podalje od tog mesta; njihove šale su je nervirale („Evo je devica Marija Dženi, mažnjava lažnu bradavicu za svoju bebu. Ko je srećni otac, Dženi?“). Gledala je kako narednik Garp sisa u snu i pokušala da zamisli kako će njegova konačna regresija biti mirna, da će ući u fazu fetusa i prestati da diše na pluća, da će se njegova ličnost blaženo razdvojiti – polovina će sanjati snove o jajetu, a polovina o spermi. Na kraju će prosto prestati da postoji.

Skoro da je tako bilo. Garpova faza sisanja postala je tako ozbiljna da je počeo da se budi kao dete po četvorosatnom rasporedu sisanja; čak je i plakao kao beba, crven u licu, za tren oka bi mu navrle krupne suze i za tren oka bi se smirivao – uz radio, uz Dženin glas... Jednom je, dok mu je trljala leđa, podrignuo. Dženi je briznula u plač. Sedela je pored njega želeći mu brz, bezbolan povratak u utrobu i u ništavilo.

Kad bi mu samo ruke zacelile, mislila je. Onda bi mogao da sisa palac. Kada bi se probudio iz svojih snova o sisanju, gladan mleka (bar je ona tako mislila), Dženi bi mu stavila svoj prst u usta i dozvolila mu da ga stisne usnama. Iako je imao prave zube odrasle osobe, u svojoj glavi on je bio bezub i nikada je nije ujeo. Baš to je nagnalo Dženi da mu jedne noći ponudi svoju dojku, koju je neiscrpno sisao kao da mu nije smetalo što tu ničeg nije bilo. Dženi je pomislila da će, ako on nastavi da je sisa, dobiti mleko; osetila je tako čvrst nagon u stomaku,

i majčinski i seksualni. Osećanja su joj bila tako jasna – neko vreme je verovala da je moguće da stvarno *zatrudni* samo od dojenja nišandžije iz kupole.

Skoro da je tako i bilo. Ali nišandžija Garp nije u potpunosti bio beba. Jedne noći, dok je sisao, Dženi je primetila da ima erekciju koja je podigla čaršav; drapao se svojim zavijenim, trapavim rukama, jecajući od frustracije dok joj je gnječio dojku. I tako mu je jedne noći pomogla; uhvatila ga je svojom hladnom, napuderisanom rukom. Prestao je da je sisa, samo ju je prevrtao jezikom.

„Ar“, zastenjao je. „P“ je nestalo.

Jednom „Garp“, onda „Arp“, a sada samo „Ar“; znala je da umire. Preostali su mu samo jedan samoglasnik i jedan suglasnik.

Kada je svršio, osetila je njegovu vlažnu i vrelu municiju u ruci. Pod čaršavom je mirisalo na staklenu baštu u leto, na apsurdno plodni razvoj koji je izmakao kontroli. Posadi tu bilo šta i procvetaće. Takav utisak je Garpova sperma ostavila na Dženi: ako bi malo prosula u staklenoj bašti, *bebe* bi nikle iz zemlje.

Dženi je dala sebi dvadeset i četiri časa da razmisli o toj stvari.

„Garp?“, prošaputala je Dženi.

Otkopčala je gornji deo haljine i izvadila grudi koje je oduvek smatrala prevelikim. „Garp?“, šapnula mu je na uvo; kapci su mu zadrhtali, a usne se napućile. Oko njih je bio beli pokrov, zavesa na alkama koja ih je odvajala od odeljenja. S jedne strane bio je jedan spoljašnji – žrtva bacača plamena, klizav od melem, ufačlovan u zavoje. Nije imao očne kapke, pa je izgledao kao da stalno gleda, a zapravo je bio slep. Dženi je skinula svoje solidne cipele, otkopčala žabice na belim čarapama i iskoračila iz haljine. Dodirnula je prstom Garpove usne.

S druge strane Garpovog kreveta pod belim pokrovom bio je jedan vitalac na dobrom putu da postane odsutni. Izgubio je veći deo donjeg stomaka i rektuma; sada mu je bubreg pravio probleme, a jetra ga je izluđivala. Imao je stravične noćne more u kojima ga prisiljavaju da urinira i da se prazni, iako su ti procesi za njega bili davna prošlost. U stvari je bio potpuno nesvestan da radi te stvari, a kad ih je radio, sve je kroz cevčice odlazilo u gumene kese. Često je stenjao i, za razliku od Garpa, stenjao je kompletne reči.

„Sranje“, zastenjao je.

„Garp?“, prošaputala je Dženi. Skinula je kombinezon i gaćice; otkopčala je grudnjak i povukla čaršav.

„Isuse“, rekao je tiho spoljašnji; usne su mu bile ispečene do plikova.

„Prokleto sranje!“, uzviknuo je vitalac.

„Garp“, rekla je Dženi Filds. Ugrabila je njegovu erekciju i zajahala ga je.

„Aa“, rekao je Garp. Čak je i 'R' nestalo. Samo jednim samoglasnikom mogao je da izrazi sreću ili tugu. „Aaa“, rekao je, dok ga je Dženi uvlačila u sebe i spustila svoju težinu na njega.

„Garpe“, pitala je. „Je l' dobro, Garpe?“

„Doobro“, složio se, nejasno. Ali to je bila samo reč iz njegove upropašćene memorije, na trenutak izbačena na čistac kada je svršio u njoj. To je bila prva i poslednja prava reč koju je Dženi čula od njega: dobro. Dok se povlačio, a njegovo seme curilo iz nje, još jednom se vratio svom 'A'; zatvorio je oči i zaspao. Kada mu je Dženi ponudila dojkicu, nije bio gladan.

„Bože!“, viknuo je spoljašnji, nežno izgovarajući 'ž'; i jezik mu je takođe bio opečen.

„Pišačka!“, zarezao je vitalac.

Dženi Filds je oprala Garpa i sebe vodom i sapunom u belom emajliranom bolničkom lavoru. Nije imala nameru da se ispira, naravno, a nije ni sumnjala da je čarolija uspela. Osećala se

---

pripremljenijom od plodne zemlje – nađubrenog tla – i osetila je da je Garp štrcnuo u nju velikodušno kao crevo u leto (kao da je mogao da poliva travnjak).

Više nikada s njim to nije uradila. Nije bilo razloga. Nije uživala u tome. Povremeno bi mu pomogla rukom, a kada bi plakao, dala bi mu dojkicu, ali za nekoliko nedelja više nije imao erekcije. Kada su mu skinuli zavoje s ruku, primetili su da čak i proces zaceljivanja ide naopako; ponovo su ga umotali. Izgubio je svaki interes za sisanje. Njegovi snovi Dženi su ličili na snove koje bi mogla da sanja riba. Vratio se u utrobu, Dženi je to znala; vratio se u položaj fetusa, sitan i sklupčan na sredini kreveta. Nije ispuštao ni zvuka. Jednog jutra ga je Dženi videla kako se rita svojim malim, slabim stopalima; maštala je da je osetila udarac *iznutra*. Iako je znala da je prerano za pravu stvar, znala je da je prava stvar na putu.

Uskoro je Garp prestao da se rita. Još uvek je dobijao kiseonik udišući vazduh plućima, ali Dženi je znala da je to naprosto znak ljudske prilagodljivosti. Nije hteo da jede; morali su da ga hrane intravenozno, pa je još jednom bio priključen na neku vrstu pupčane vrpce. Dženi je prilično brižno posmatrala ovu poslednju fazu. Da li će se na kraju mučiti, kao što se sperma frenetično muči? Da li će biti podignut štit sperme i da li će ga čekati golo jaje i smrt? Kako će se na povratku razdvojiti duša malog Garpa? Ali ta faza prošla je bez Dženi. Jednog dana, kada nije bila na dužnosti, narednik Garp je umro.

„Kad bi drugo mogao da umre?“, napisao je Garp. „Jedini način da pobegne bio je da moja majka ne bude na dužnosti.“

„Naravno da sam osetila *nešto* kada je umro“, napisala je Dženi Filds u svojoj čuvenoj autobiografiji. „Ali najbolji deo njega bio je u meni. To je bilo najbolje za nas oboje, jedini način na koji je on mogao nastaviti da živi i jedini način na koji sam ja želela da imam dete. To što ostatak sveta to smatra

---

nemoralnim činom samo mi potvrđuje da ostatak sveta ne poštuje prava individue.“

To je bila 1943. Kada je Dženina trudnoća postala očigledna, izgubila je posao. Naravno, njeni roditelji i braća su to i očekivali; nisu bili iznenađeni. Dženi je odavno prestala da ih ubeđuje u svoju čestitost. Kretala se kroz velike hodnike na roditeljskom imanju u luci Dogs Hed kao zadovoljni duh. Njena sabranost uzbunjivala je porodicu, pa su je ostavili na miru. Dženi je potajno bila prilično srećna, ali je, i pored sveg tog lomljenja glave oko ovog očekivanog deteta, pravo čudo što nikada nije razmislila o imenu.

Kad je Dženi Filds rodila bebu od 4,5 kg, nije imala ime u vidu. Dženi je majka pitala kako želi da ga nazove, ali Dženi se upravo porodila i dobila sedativ; nije bila za saradnju.

„Garp“, rekla je.

Njen otac, kralj obuće, pomislio je da je podri gnula, ali mu je majka šapnula: „Ime je *Garp*.“

„Garp?“, rekao je. Znali su da bi na taj način mogli da saznaju ko je bebin otac. Dženi, naravno, ništa nije priznala.

„Saznaj da li je to ime ili prezime kućkinog sina“, šapnuo je Dženin otac Dženinoj majci.

„Je l' to ime ili prezime, draga?“, pitala je Dženina majka.

Dženi je bila veoma pospana. „Garp“, rekla je. „Samo Garp. To je cela stvar.“

„Mislim da je prezime“, rekla je Dženina majka Dženinom ocu.

„A kako se zove?“, pitao je besno Dženin otac.

„Nikad to nisam saznala“, promrmljala je Dženi. To je bila istina.

„Nije ni znala kako se zove!“, vikao je njen otac.

„Molim te, draga“, rekla je njena majka. „Mora da se neka-ko zvao.“

„Tehnički narednik Garp“, rekla je Dženi Filds.

„Tehnički narednik?“, pitala je Dženina majka.

„T. S.“*, rekla je Dženi Filds.

„T. S. Garp. Tako će se zvati moja beba.“ Zaspala je.

Otac joj je bio besan. „T. S. Garp!“, urlao je. „Kakvo je to ime za *bebu*?“

„Njegovo lično“, rekla mu je Dženi, kasnije. „Njegovo lično prokleta ime, samo njegovo.“

„Bilo je baš zabavno ići u školu s takvim imenom“, napisao je Garp. „Profesori bi pitali šta znače ti inicijali. Prvo sam govorio da su to *samo* inicijali, ali mi nisu verovali. Onda sam morao da kažem: 'Pozovite moju mamu. Ona će vam reći.' Pa bi je oni pozvali. Pa bi im stara Dženi sasula.“

I tako je svetu poklonjen T. S. Garp: od dobre sestre sa sopstvenom voljom i semena nišandžije iz kupole – to mu je bio poslednji metak.

---

* Engl.: *Technical Sergeant* – tehnički narednik. (Prim. prev.)

Krvavo i plavo

T. S. Garp je oduvek predviđao da će umreti mlad. „Kao i moj otac“, napisao je Garp, „verujem da naginjem kratkotrajnosti. Ja sam čovek sa samo jednom prilikom.“

Garp je za dlaku izbegao odrastanje u školi za devojčice u kojoj su njegovoj majci ponudili mesto medicinske sestre. Ali Dženi Filds je naslutila zabrinjavajuću budućnost koja bi mogla da usledi: njen mali Garp okružen ženama (Dženi i Garpu su ponudili stan u jednoj od spavaonica). Zamislila je prvo seksualno iskustvo svog sina: fantazija inspirisana pogledom i atmosferom ženske perionice, gde bi, igre radi, devojke zakopale dete u meka brda devojačkog donjeg veša. Dženi bi se taj posao dopao, ali je zbog Garpa odbila ponudu. Prihvatila je posao u velikoj i slavnoj školi *Stiring*, u kojoj će biti samo jedna od mnogih sestara i gde su njoj i Garpu ponudili stan u hladnom krilu ambulantnog aneksa sa zatvorskim prozorima.

„Nema veze“, rekao joj je otac. Bio je ljut na nju što je uopšte izabrala da radi; novca je bilo dovoljno, on bi bio srećniji da je otišla u egzil na porodično imanje u luci Dogs Hed dok njeno kopile ne odraste i ne odseli se. „Ako to dete poseduje neku urođenu inteligenciju“, rekao je Dženin otac, „na kraju

će verovatno pohađati *Stiring*, a u međuvremenu, valjda, nema bolje atmosfere u kojoj jedan dečak može da odraste.“

Fraza „urođena inteligencija“ bila je jedan od načina na koji je Dženin otac aludirao na Garpovo sumnjivo genetsko poreklo. Škola *Stiring*, koju su pohađali Dženin otac i braća, u to vreme je bila škola za dečake. Dženi je verovala da će, ukoliko uspe da izdrži u tom zarobljeništvu, bar tokom Garpovih predškolskih dana, dati sve od sebe za dobrobit svog sina. „Tako ćeš mu nadoknaditi to što si mu uskratila oca“, rekao njen otac.

„Čudno je“, napisao je Garp, „što je moja majka, koja je dovoljno dobro poznavala sebe da zna da ne želi da živi ni sa jednim muškarcem, završila živeći sa osamsto dečaka.“

I tako je mladi Garp odrastao sa svojom majkom u ambulatnom aneksu škole *Stiring*. Nisu ga baš smatrali 'profesorskim derištem' – tako su učenici zvali svu malu decu profesora i ostalog osoblja. Školska medicinska sestra nije spadala u potpuno istu kategoriju kao članovi nastavnčkog veća. Povrh toga, Dženi se uopšte nije trudila da izmišlja mitove o Garpovom ocu – nije izmislila priču o svom braku da bi ozakonila sina. Ona je bila Fields, naglašavala je svoje ime. Njen sin je bio Garp. Naglašavala je i njegovo ime. „To je njegovo lično ime“, rekla bi.

Svi su shvatili. U društvu škole *Stiring* neki oblici nadmenosti ne samo što su tolerisani već su i ohrabrivani; ali prihvatljiva nadmenost bila je pitanje ukusa i stila. Ono zbog čega si nadmen mora da deluje vredno – nekog višeg cilja – a način na koji si nadmen trebalo je da bude šarmantan. Dovitljivost nije bila urođena osobina Dženi Fields. Garp je napisao da njegova majka „nikada nije bila namerno nadmena, već samo kada je pod pritiskom“. Ponos je bio omiljena osobina u zajednici škole *Stiring*, ali Dženi Fields je delovala kao da se ponosi vanbračnim detetom. To možda nije nešto zbog čega treba ići pognute glave; ali mogla bi da pokaže makar *malo* poniznosti.

Ali Dženi nije bila ponosna samo na Garpa; naročito je bila zadovoljna načinom na koji ga je dobila. Svet nije znao ništa o tome, još uvek; Dženi nije iznela na svetlost svoju biografiju – zapravo, još nije ni počela da je piše. Čekala je da Garp bude dovoljno star da može da ceni tu priču.

Priča koju je Garp znao bila je ista kao i ona koju je Dženi pričala svakom dovoljno neposrednom da pita. Dženina priča sastojala se od cele tri trezvene rečenice.

1. Garpov otac bio je vojnik.
2. Ubio ga je rat.
3. Ko je još imao vremena za venčanja kad je bio rat?

I preciznost i misterioznost ove priče mogle su se romantično interpretirati. Napokon, iz prostih činjenica moglo se zaključiti da je otac mogao biti ratni heroj. Tu se mogla zamisliti ljubav u zametku osuđena na propast. Sestra Filds je mogla biti terenska sestra. Možda se zaljubila na frontu. Možda je Garpov otac smatrao da duguje „ljudima“ još jedan, poslednji zadatak. Ali Dženi Filds nije ohrabivala zamišljanje takvih melodrama. Kao prvo, delovala je isuviše zadovoljna svojom samoćom; uopšte nije delovala setno. Nikada nije bila rasejana, bila je potpuno predana malom Garpu i poslu medicinske sestre.

Naravno, ime Filds bilo je poznato u školi *Stiring*. Slavni novoengleski kralj obuće bio je velikodušni bivši učenik, a na kraju je postao i suvlasnik, iako ne znamo da li se to i tada naslućivalo. Njegov novac nije bio najstariji, ali ni najmlađi u Novoj Engleskoj, a njegova žena, Dženina majka – bivša Viksova iz Bostona – možda je još uvek bila poznatija u *Stiringu*. Među najstarijim članovima nastavničkog veća bilo je onih koji su mogli da se sete niza godina, bez pauza, tokom kojih bi tu maturirao poneki Viks. Ipak, Dženi Filds kao da nije nasledila to poštovanje. Bila je lepa, to su priznali, ali obična; nosila je uniformu medicinske sestre i onda kada je mogla da obuče nešto lepše. Zapravo, čitava ta stvar sa poslom medicinske sestre

– čime se ona takođe naizgled previše ponosila – bila je čudna. S obzirom na njenu porodicu. Ta profesija nije bila dovoljno dobra za jednu Fildsovu ili Viksovu.

U društvu je Dženi Filds poprimala onu vrstu stroge, nezgrapne ozbiljnosti zbog koje se površniji ljudi osećaju neprijatno. Mnogo je čitala i pretresala biblioteku u *Stiringu*; uvek se otkrivalo da je knjiga koju bi neko tražio na čitanju kod sestre Dženi Filds. Ljubazno je odgovarala na telefonske pozive; Dženi je često nudila da lično isporuči knjigu onome kome je bila potrebna, čim je i sama pročitana. Brzo bi završavala takve knjige, ali nije imala šta da kaže o njima. U školskoj zajednici, kad neko pročita knjigu iz nekog tajnog razloga, a ne da bi o njoj razgovarao, smatra se čudnim. Zašto li ih čita?

To što je u slobodno vreme pohađala časove bilo je još čudnije. U ustavu škole *Stiring* pisalo je da članovi nastavničkog veća i osoblje i/ili njihovi supružnici mogu da prisustvuju, besplatno, svakom kursu koji se nudi u *Stiringu*, ukoliko dobiju pristanak profesora. Ko bi odbio medicinsku sestru? Od elizabetanaca, viktorijanskog romana, istorije Rusije do 1917, uvoda u genetiku, do zapadne civilizacije, I i II deo. Tokom godina, Dženi Filds je marširala od Cezara do Ajzenhauera – pored Lutera i Lenjina, Erazma, mitoze, osmoze i Frojda, Rembranta i hromozoma i Van Goga – od Stiksa do Temze, od Homera do Virdžinije Vulf. Od Atine do Aušvica, nikada nije rekla ni reč. Bila je jedina žena u razredu. Slušala je tako tiho u svojoj beloj uniformi da bi je dečaci i profesor na kraju zaboravili i opustili se; nastavili bi sa procesom učenja, dok je ona pažljivo sedela onako bela i nepomična među njima, svedok svega – možda ništa nije utvrđivala, ali je verovatno o svemu prosuđivala.

Dženi Filds je tako dobijala obrazovanje na koje je čekala; to je delovalo kao pravo vreme. Ali njeni motivi nisu bili u celini sebični; istraživala je školu *Stiring* za svog sina. Kada Garp bude dovoljno star da se upiše, moći će da ga posavetuje – znaće koji

časovi su bespotrebni na svakoj katedri, znaće koji kursevi su dosadni, a koji teku glatko.

Knjige su počele da izviru iz njihovog majušnog stana u ambulantom aneksu. Provela je deset godina u školi *Stiring* pre nego što je otkrila da knjižara nudi deset posto popusta članovima nastavničkog veća i osoblju (koji knjižara nikada nije ponudila njoj). To ju je razljutilo. Bila je velikodušna sa svojim knjigama – na kraju ih je stavljala u police u svakoj sobi sumornog ambulatnog aneksa. Ali one su prerasle police i kliznule u glavnu ordinaciju, u čekaonicu, u sobu za rendgen, prvo preko, a onda umesto novina i časopisa. Bolesnici škole *Stiring* polako su naučili koliko je škola jedno ozbiljno mesto – ni bolnica nije obična, prepuna lake štampe i medijskog đubreta. Dok ste čekali na doktora, mogli ste da prelistavate *Kraj srednjeg veka*; dok čekate na rezultate, mogli ste da zamolite sestru da vam donese onaj dragoceni udžbenik iz genetike, *Priručnik za voćne mušice*. Ako ste ozbiljno bolesni, ili treba da posećujete ambulantu duže vreme, zasigurno će vas čekati primerak *Čarobnog brega*. Za dečaka sa slomljenom nogom i za sve povređene u sportu, tu su bili dobri heroji i njihove sočne avanture – Konrad i Melvil umesto *Sports illustrejtida*; umesto *Tajma* i *Njuzvika* tu su bili Dickens, Hemingvej i Tven. Kakav lud san za obožavaoce literature, da leže bolesni u *Stiringu*! Konačno bolnica u kojoj ima nečeg dobrog za čitanje.

Kada je Dženi Filds provela dvanaest godina u *Stiringu*, školski bibliotekari su stekli naviku da, kad shvate da nemaju knjigu koju neko traži, kažu: „Možda je imaju u ambulanti.“

A oni u knjižari, kada bi nečeg nestalo, ili bi se rasprodalo tiraž, preporučili bi: „Potražite sestru Filds u ambulanti; ona je možda ima.“

Kad bi Dženi čula zahtev, namrštila bi se i rekla: „Mislim da je ta u dvadesetšestici, u aneksu, ali je čita Makarti. Ima grip. Možda

će vam je dati kad završi. “Ili bi odgovorila: „Poslednji put sam je videla pored džakuzija. Možda će ti biti malo mokra, u početku.“

Nemoguće je proceniti koliki je Dženin uticaj bio na kvalitet obrazovanja u *Stiringu*, ali ona nikada nije prevazišla svoj bes što su je prevarili za popust od deset posto tokom celih deset godina. „Ta knjižara je živela od moje majke“, napisao je Garp. „U poređenju s njom, niko drugi u *Stiringu* ništa nije čitao.“

Kad je Garp imao dve godine, škola *Stiring* je ponudila Dženi ugovor na tri godine; svi su se složili da je dobra medicinska sestra, a blaga averzija koju su svi osećali prema njoj nije se pojačala tokom te dve godine. Beba je, naposletku, bila kao i svaka druga beba; možda je leti bila malo tamnopotija od ostalih, a zimi malo žuća – i pomalo debela. Delovao je nekako okruglo, kao umotano Eskimče, čak i kad nije bio umotan. A oni mlađi članovi nastavničkog veća koji su upravo preživeli poslednji rat primetili su da je dete građeno kao ručna bomba. Ali i vanbračna deca su ipak samo deca. Dženina čudnovatost izazivala je prihvatljivo blago negodovanje.

Pristala je na trogodišnji ugovor. Učila je, napredovala i uz to pripremala put kroz *Stiring* za svog Garpa. Škola *Stiring* je nudila „superiorno obrazovanje“, kako je rekao njen otac. Dženi je mislila da bi bilo bolje da se sama u to uveri.

Kad je Garp imao pet godina, Dženi Fields je imenovana za glavnu sestru. Bilo je teško pronaći mlade, aktivne sestre koje bi tolerisale bezobrazluk i nepodopštine dečaka; bilo je teško pronaći ikoga ko je voljan da tu živi, a Dženi je naizgled bila prilično zadovoljna u svom krilu ambulantsnog aneksa. U tom smislu, postala je majka mnogima: tokom noći, kad bi neki od dečaka povraćao, ili joj zvonio, ili polomio svoju čašu. Ili kada bi se povremeno nevaljali dečaci blesavili u mračnim hodnicima, trkajući se bolničkim krevetima, kad su krišom pričali s